

UDK 347.9 / 349.2

Ovrha na plaći u 2019.

Božo Prelević, dipl. iur.

U mjesecu studenom 2019. Državni zavod za statistiku je objavio novi podatak o prosječnoj mjesečnoj isplaćenju neto-plaći po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2018. koja predstavlja pravni temelj za izračun ovrhe na plaći u 2019. Također, tijekom 2018. stupilo je na snagu nekoliko novih propisa koji uređuju provedbu ovrhe, a odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske ukinute su dosadašnje odredbe nekih propisa koji su uređivali provedbu ovrhe na plaći. Autor u članku daje prikaz ovih novina, sa primjerima izračuna ovrhe na plaći za 2019.

1. Uvod

Tijekom 2018. nije došlo do izmjena odredbi Ovršnog zakona¹ (u nastavku teksta: Zakon) koje uređuju izuzeće od ovrhe iz čl. 172. Zakona, ili ograničenje ovrhe na plaći iz čl. 173. Zakona. Međutim, u međuvremenu je donesen novi Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima² (u nastavku teksta: ZPONS) te niz pravilnika za njegovu provedbu, o čemu smo pisali u prijašnjim brojevima RiPup-a³. Osim toga, odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske⁴ (u nastavku teksta: Odluka USRH br. U-I-3197/2017), ukinut je Zakon o dopuni Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji⁵ (u nastavku teksta: ZDZHRT 2017), kojim je bila predviđena mogućnost provedbe ovršnog postupka od strane Hrvatske televizije za slučaj neplaćanja radiotelevizijske pretplate.

Također, Državni zavod za statistiku je objavio novu Prosječnu mjesečnu isplaćenu neto-plaću po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2018.⁶ koja predstavlja pravni temelj za izračun ovrhe na plaći u 2019. Sve navedene novine u ovršnim propisima i ovršnom postupku iz 2018. na određeni način utječu na provedbu ovrhe na plaći u 2019. Radi toga ćemo se u nastavku najprije podsjetiti koji propisi uređuju provedbu ovrhe na plaći.

2. Propisi koji uređuju provedbu ovrhe na plaći

Već cijeli niz godine u praksi najveći problem za poslodavce predstavlja činjenica da provedbu ovrhe na plaći uređuje nekoliko različitih propisa. Radi toga, poslodavci, koji često nisu pravne struke, moraju poznavati i primjenjivati nekoliko propisa i voditi računa o njihovim

1 Nar. nov., br. 112/12, 25/13-Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, 93/14, 55/16-Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 73/17.

2 Nar. nov., br. 68/18 od 27. srpnja 2018.

3 Prelević, Božo, stručni članak „Novine u provedbi ovrhe na novčanim sredstvima“, RiPup, br. 9/2018, str. ___.

4 Odluka USRH br. U-I-3197/2017 od 16. listopada 2018. (Nar. nov., br. 94/18 od 24. listopada 2018).

5 Nar. nov., br. 46/17 i 73/17.

6 Nar. nov., br. 98/18 od 7. studenog 2018.

relativno čestim izmjenama i dopunama. U nastavku navodimo posebna pravila o provedbi ovrhe na plaći prema ovim propisima.

2.1. Propisi ovršnog prava

Materija ovrhe na plaći u prvom redu je predmet zakonskog uređenja. Do primjene mogu doći odredbe čl. 172.-173. Zakona te čl. 196.-203. Zakona, ali je potrebno voditi računa i o drugim relevantnim zakonskim odredbama. Među takve svakako ulaze i zakonske odredbe o ovrši na novčanoj tražbini po računu koju provodi FINA, koja je uređena u čl. 204.-213. Zakona.

Osim toga, primjenjuju se i druge zakonske odredbe, odnosno drugi propisi ovršnog prava. Među njima svakako treba istaknuti nove odredbe ZPONS-a. Temeljem odredbi ZPONS-a, donesen je i novi Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima⁷, kojim se detaljno razrađuju odredbe ZPONS-a, u vezi dostave i upisivanja osnova za plaćanje u Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje, načina izvršenja osnova za plaćanje na novčanim sredstvima, načina i rokova razmjene naloga između FINA-e u kojima ovršenik ima račune i oročena novčana sredstva, postupanje s primanjima i naknadama izuzetim od ovrhe i dr. Za poslodavce je svakako značajan i Pravilnik o obliku i sadržaju izjave o zapljeni po pristanku dužnika⁸.

2.2. Ostali propisi

Provedba ovrhe na plaći na uređena je i drugim propisima.

2.2.1. Zakon o radu

Tako je odredbom čl. 97. Zakona o radu⁹ (u nastavku teksta: ZR) određeno kako se plaća, ili naknada plaće može se prisilno ustegnuti sukladno posebnom zakonu, pri čemu se pod posebnim zakonom zapravo podrazumijevaju zakonske odredbe.

7 Nar. nov., br. 71/18 od 4. kolovoza 2018.

8 Nar. nov., br. 82/17 od 23. kolovoza 2017.

9 Nar. nov., br. 93/14 i 127/17.

2.2.2. Opći porezni zakon

Odredbe Općeg poreznog zakona¹⁰ (u nastavku teksta: OPZ) također su bitne za provedbu ovrhe na plaći poreznih obveznika koji imaju nepodmireni i dospjeli porezni dug. Kako se u praksi još uvijek postavljaju takva pitanja, treba istaknuti kako ovrha radi naplate nepodmirenog poreznog duga više nema prioritet u odnosu na naplatu drugih tražbina u ovršnom postupku, kako je nekada bio slučaj, već se s njima (osim izuzetaka određenih Zakonom) nalazi u istom rangu.

2.2.3. Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju

Također treba spomenuti odredbe Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju¹¹ (u nastavku teksta: ZOZO), koji uređuje provedbu ovrhe na plaći na naknadama na koje radnik ima pravo sukladno ovom zakonu.

2.2.4. Zakon o rodiljnim i roditeljskim potporama

Ne smije se zaboraviti kako su za pravilnu i zakonitu provedbu ovrhe na plaći važne i odredbe Zakona o rodiljnim i roditeljskim potporama¹² (u nastavku teksta: ZRRP). Naime, odredbama ZRRP-a, između ostalog, određen je pojam novčanih potpora koje ne mogu biti predmetom ovrhe i osiguranja, osim u izuzetnim slučajevima.

2.2.5. Obiteljski zakon

Prioritet ovrhe radi ostvarenja tražbine uzdržavanja za dijete uređen je odredbama Obiteljskog zakona¹³ (u nastavku teksta: OBZ), koji je na snazi od 1. studenog 2015.

2.2.6. Zakon o privremenom uzdržavanju

Svakako treba spomenuti i odredbe Zakona o privremenom uzdržavanju¹⁴ (u nastavku teksta: ZPU), kojim je propisano izuzimanje privremenog uzdržavanja od ovrhe i osiguranja.

2.2.7. Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihove obitelji

Odredbama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihove obitelji¹⁵ (u nastavku teksta: ZPHBDR), navedena su primanja koja su temeljem njegovih odredbi izuzeta od ovrhe.

2.2.8. Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu

Odredbama Zakona o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu¹⁶ (u nastavku teksta: ZOPG) određeno je na kojim se poljoprivrednim resursima ne može provesti ovrha.

2.3. Odnos ovrhe na plaći i ovrhe na novčanim sredstvima

U praksi se i dalje često postavlja pitanje odnosa ovrhe na plaći i ovrhe na novčanim sredstvima. Ovaj problem je posebno istaknut kod poslodavaca koji ne raspolažu sa potrebnim pravnim znanjem za tumačenje zakonskih odredbi koje se odnose na ovu materiju.

¹⁰ Nar. nov., br. 115/16 i 106/18.

¹¹ Nar. nov., br. 80/13 i 137/13.

¹² Nar. nov., br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14 i 59/17.

¹³ Nar. nov., br. 103/15 od 28. rujna 2015.

¹⁴ Nar. nov., br. 92/14 od 28. srpnja 2014.

¹⁵ Nar. nov., br. 121/17 od 6. prosinca 2017.

¹⁶ Nar. nov., br. 29/18 od 28. ožujka 2018.

To posebno dolazi do izražaja u zadnje vrijeme kada se u postupak ovrhe na plaći, kao aktivni sudionici uključuju pravne osobe koje preuzimaju dugove ovrhovoditelja.

Ovrha na plaći i ovrha na novčanim sredstvima je ovrha na dva različita predmeta ovrhe. Kod ovrhe na plaći to je plaća radnika, a kod ovrhe na novčanim sredstvima to su novčana sredstvima na računima ovršenika. Ovrhu na plaći provodi poslodavac, a ovrhu na novčanim sredstvima po računima provodi FINA.

ističemo...

Kada poslodavac zaprimi obavijest o otvaranju zaštićenog računa, dužan je dio plaće koji je izuzet od ovrhe uplatiti na zaštićeni račun.

Preostali dio plaće uplaćuje na redovni račun. Kako se može protumačiti iz pomalo nejasnih zakonskih odredbi, u slučaju da poslodavac pored obavijesti o otvaranju zaštićenog računa zaprimi i rješenje o ovrsi i/ili suglasnost o zapljeni plaće potvrđenu od javnog bilježnika, zaštićeni dio plaće radnika morao bi uplaćivati na zaštićeni račun, a preostali dio plaće na račun naveden u rješenju o ovrsi i/ili suglasnosti o zapljeni plaće potvrđene od strane javnog bilježnika.

Kao i proteklih i ove godine također ponavljamo stav Ministarstvo pravosuđa s time u vezi, koji je na njihovoj službenoj internet stranici¹⁷ objavljen u rubrici pitanja i odgovora:

Ministarstvo pravosuđa – odgovor na pitanje građana:

Pitanje: Radnik ima zaštićeni račun, dakle 2/3 njegove neto plaće uplaćuje se na zaštićeni račun, a 1/3 na tekući jer ima ovrhe po novčanim sredstvima kod FINE. Poslodavac prima još jednu ovrhu na plaću istog radnika. Što učiniti s tom ovrhom?

Odgovor: Ovršni zakon propisuje da se prednosni red založnih prava više ovrhovoditelja određuje prema danu primitka ovršnog prijedloga što znači da se tražbine namiruju redosljedom zaprimanja zahtjeva za zapljenu primanja. Provedba ovrhe po kasnije zaprimljenom rješenju o ovrsi neće biti moguća dok se ne dovrši ovrha po prethodnom zaprimljenom rješenju o ovrsi.

Moramo pojasniti kako se pitanje odnosi na takvu situaciju u kojoj poslodavac za vrijeme provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (koju provodi FINA), dobije prijedlog za ovrhu na plaći (na drugom sredstvu ovrhe). Odgovor se odnosi na prednosni red kod više primljenih prijedloga za ovrhu na plaći.

2.3.1. Dokumentacija po kojoj postupa poslodavac

Poseban problem za poslodavce predstavlja i činjenica da ovrhovoditelji često poslodavcima uz rješenje o ovrsi i/ili suglasnost o zapljeni plaće potvrđenu od javnog bilježnika, ne dostavljaju odgovarajuću dokumentaciju, posebno ne dokumentaciju kojom su stekli (preuzeli) potraživanje od starog vjerovnika. Osim toga, problem poslodavcima predstavlja to i što se dokumentacija dostavlja u preslici koja nije ovjerena od strane suda, ili javnog bilježnika nego sami ovrhovoditelji radi izbjegavanja troškova potvrđuju kako je preslik istovjetan originalu. Time se dovode u pitanje zakonske odredbe o karakteru vjerodostojne isprave, odnosno ovršne isprave.

Važan segment provedbe ovrhe na plaći od strane poslodavca svakako su i odredbe čl. 172. Zakona o izuzimanju od ovrhe i čl. 173.

¹⁷ <https://pravosudje.gov.hr/istaknute-teme/ovrha/najcesca-pitanja-i-odgovori-6436/6436>

Zakona o ograničenju ovrhe, koje se primjenjuju kod ovrhe na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima ovršenika koju provodi poslodavac, kao i kod ovrhe na novčanoj tražbini po računu koju provodi FINA. Podsjećamo kako se odredbe čl. 172. Zakona o izuzeću od ovrhe i čl. 173. Zakona o ograničenju ovrhe primjenjuju i na ovrhu po poreznom dugu poreznih obveznika.

3. Ovrha na plaći

Sukladno odredbi čl. 4. st. 2. Zakona, predmet ovrhe i osiguranja su stvari i prava na kojima se po zakonu može provesti ovrha radi ostvarenja tražbine, ili njezina osiguranja. Predmet ovrhe može biti i novčana tražbina ovršenika. Kod provedbe ovrhe na novčanoj tražbini ovršenika može raditi o ovrsi:

- na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima ovršenika;
- na novčanoj tražbini po računu.

Ovrha na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima ovršenika uređena je odredbama čl. 196.-203. Zakona. Ovrhu na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima radnika kao ovršenika provodi poslodavac.

S druge strane, ovrha na novčanoj tražbini po računu uređena je odredbama čl. 204.-213. Zakona. Ovrhu na novčanoj tražbini po računu ne provodi poslodavac nego Financijska agencija (u nastavku teksta: FINA).

4. Izuzeća od ovrhe

Pravna pravila o o primanjima izuzetim od ovrhe sadržana su u prvom redu u odredbi čl. 172. Zakona, ali, kako smo naveli i u drugim hrvatskim propisima¹⁸.

4.1. Izuzimanja od ovrhe prema odredbama Zakona

Sukladno čl. 172. Zakona, od ovrhe su izuzeta sljedeća primanja, naknade i potpore:

- primanja po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja;
- primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju;
- primanja po osnovi socijalne skrbi;
- primanja po osnovi privremene nezaposlenosti;
- primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drukčije određeno;
- primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima;
- naknada za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika;
- primanja po osnovi odličja i priznanja;
- roditeljne i roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno;
- utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćeni na poseban račun kod banke;
- naknada troškova za službeno putovanje i naknada troškova prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada;

- dar za djecu do 15. godine života i potpore za novorođenčce do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada;
- naknada za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda;
- potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika, do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada;
- ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

4.1.1. Ovrha na drugim primanjima radnika

Između brojnih nejasnih rješenja u Zakonu i neki autori, uključujući i autora ovog članka, spornim smatraju pitanje ovrhe na terenskom dodatku koji nije izrijekom izuzet od ovrhe u čl. 172. Zakona. Mišljenja smo kako u ovom slučaju treba postupiti kao sa dnevnicom za službeno putovanje i naknadom troškova prijevoza na posao i s posla koji su sukladno čl. 172. Zakona izuzeti od ovrhe do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada. Što se tiče ostalih materijalnih prava koja radnik ostvaruje (regres za godišnji odmor, božićnice, uskrsnice, razne potpore, jubilarne nagrade, otpremnine), mišljenja smo kako bi se ona, doslovnim tumačenjem zakonskih odredbi, morala isplaćivati na tekuće, nezaštićene račune ovršenika u cjelini.

Poslodavac na ovim primanjima ne provodi ovrhu na plaći, jer se ne radi o plaći, ali ovrhu može provesti FINA. Navedeni primici se ne smiju uplatiti na zaštićeni račun. S time u vezi, kontinuirano se u praksi postavljaju pitanja o mogućnosti isplate regresa, božićnice i jubilarnih nagrada u gotovini kada radnici imaju otvoren zaštićeni račun, o čemu su svoja mišljenja dala Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo financija, koja navodimo u nastavku.

4.1.2. Uputa ministarstava o načinu isplate regresa¹⁹

U nastavku navodimo izvod iz upute Ministarstva financija o načinu isplate regresa, koja se zapravo primjenjuje i kod božićnice, a vjerojatno će slična uputa biti donijeta i za isplatu regresa u 2018.

Uputa Ministarstva financija o načinu isplate regresa, od 4. srpnja 2017.:

*„... Regres za godišnji odmor kao vrsta primanja nije obuhvaćen člankom 172. Zakona (izuzeće od ovrhe) ili člankom 173. Zakona (ograničenje ovrhe), zbog čega se navedeno primanje može u cijelosti iskoristiti za namirenje ovrhovoditelja. Poslodavac je dužan samo iznose koji su izuzeti od ovrhe (članak 172. i članak 173. Zakona) uplatiti na poseban račun ovršenika. U slučaju da poslodavac postupi po obavijesti Financijske agencije (FINA) u skladu s člankom 212. Zakona i ne provodi ovrhu niti je vezan rješenjem o ovrsi te nije dužan plijeniti ovršenikova primanja (ovrhu provodi FINA), znanje poslodavca o provedbi ovrhe na novčanoj tražbini po računu nije zapreka poslodavcu da regres za korištenje godišnjeg odmora radniku isplati u gotovini, **isključivo na njegov zahtjev.***

*U slučaju da ovrhu provodi poslodavac na temelju rješenja o ovrsi kojim je ovrha određena **samo (isključivo) na plaći** (čl. 197. Zakona) te se ovrha provodi samo na plaći, a ne i na drugom stalnom novčanom primanju (navedeno je u rješenju o ovrsi), poslodavac može regres za korištenje godišnjeg odmora radni-*

18 Vidjeti pod 2.2.

19 Klasa:400-06/16-01/330, Urbroj:513-05-02-17-8, od 4. srpnja 2017.

ku isplatiti u gotovini, **isključivo na njegov zahtjev**. U slučaju da ovrhu provodi poslodavac temeljem rješenja o ovrsi kojim je ovrha određena rješenjem o ovrsi javnog bilježnika **općenito na imovini** (čl. 284. st. 2. Zakona), ili rješenjem o ovrsi **na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima** (čl. 197. Zakona) što podrazumijeva i plaću i regres za korištenje godišnjeg odmora (navedeno je u rješenju o ovrsi), ili poslodavac postupa u skladu s privatnom ispravom iz čl. 202. Zakona koja ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi, a kojom je dužnik dao suglasnost za zapljenu plaće, odnosno drugog stalnog novčanog primanja (osim u dijelu u kojem je to primanje izuzeto od ovrhe), poslodavac je dužan regres za godišnji odmor isplatiti na račun kojeg je ovrhovoditelj naveo u rješenju o ovrsi, tj. **poslodavcu je zabranjeno radniku isplatiti regres za korištenje godišnjeg odmora u gotovini**.

U najavama novog Ovršnog zakona, koji je upravo upućen u javnu raspravu, a koji bi trebao prema najavama trebao biti donesen tijekom 2019. godine i stupiti na snagu 1. siječnja 2020., pozicija poslodavaca bi u vezi ovih spornih pitanja za navedene primitke trebala biti jasno riješena, što se u svakom slučaju od svakog zakonskog teksta i očekuje. Zainteresirani se mogu pregledati tekst Nacrta prijedloga Ovršnog zakona na internetskim stranicama²⁰ i uključiti u javnu raspravu.

Kako je predviđeno samim Zakonom i drugi, posebni propisi, predviđaju izuzimanja od ovrhe. U nastavku izdvajamo odredbe ZRRP-a, ZOZO-a, ZPHBDR-a, ZPU-a i ZOPG-a o izuzimanju od ovrhe.

4.2. Izuzeće od ovrhe prema odredbama drugih zakona

4.2.1. Izuzeće od ovrhe prema odredbama ZRRP-a

Sukladno čl. 4. st. 1. ZRRP-a, novčane potpore u smislu odredbi ZRRP-a ne mogu biti predmet ovrhe, ili osiguranja (kredita, pologa i sl.), osim prema sudskoj odluci, ili rješenju nadležnog centra za socijalnu skrb radi koristi djeteta za koje su ostvarene. Pri tome se pod novčanim potporama u smislu odredbi ZRRP-a podrazumijevaju:

- naknada plaće;
- novčana naknada;
- novčana pomoć;
- jednokratna novčana potpora za novorođeno dijete.

Navedene novčane potpore ostvaruju majka i otac djeteta, posvojitelj djeteta, skrbnik, udomitelj, ili druga fizička osoba kojoj je maloljetno dijete odlukom nadležnog tijela povjereno na čuvanje i odgoj.

4.2.2. Izuzeće od ovrhe prema odredbama ZOZO-a

Sukladno čl. 36. st. 3. ZOZO-a, ovrha se ne može provoditi na:

- naknadi plaće koju radnik ostvaruje za vrijeme privremene nesposobnosti za rad, odnosno spriječenosti za rad zbog korištenja zdravstvene zaštite, odnosno drugih okolnosti iz čl. 39. ZOZO-a.
- novčanoj naknadi zbog nemogućnosti obavljanja poslova temeljem kojih se ostvaruju drugi primici od kojih se utvrđuju drugi dohoci, sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja;

- naknadi za troškove prijevoza u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, s time da ovo pravo pripada i drugim osiguranim osobama;
- naknadi za troškove smještaja jednom od roditelja, ili osobi koja se skrbi o djetetu za vrijeme bolničkog liječenja djeteta, u iznosu i pod uvjetima utvrđenim općim aktom Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (u nastavku teksta: HZZO), s time da ovo pravo pripada i drugim osiguranim osobama;
- novčanoj naknadi na ime povrata troškova za prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja koje je osigurana osoba ostvarila temeljem rješenja HZZO-a.

U vezi sa spomenutom odredbom čl. 39. st. 1. ZOZO-a, podsjećamo kako temeljem te odredbe pravo na naknadu plaće pripada osiguraniku u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, odnosno drugih okolnosti utvrđenih odredbama ZOZO-a ako je:

- privremeno nesposoban za rad zbog bolesti, ili ozljede, odnosno ako je radi liječenja, ili medicinskih ispitivanja smješten u zdravstvenu ustanovu;
- privremeno spriječen obavljati rad zbog određenog liječenja, ili medicinskog ispitivanja koje se ne može obaviti izvan radnog vremena osiguranika;
- izoliran kao kliconoša, ili zbog pojave zaraze u njegovoj okolini, odnosno privremeno nesposoban za rad zbog transplantacije živog tkiva i organa u korist druge osigurane osobe HZZO-a;
- određen za pratitelja osigurane osobe upućene na liječenje, ili liječnički pregled ugovornom subjektu HZZO-a izvan mjesta prebivališta, odnosno boravišta osigurane osobe koja se upućuje;
- određen da njeguje oboljelog člana uže obitelji (dijete i supružnika) uz uvjete propisane odredbama HZZO-a;
- privremeno nesposobna za rad zbog bolesti i komplikacija u vezi s trudnoćom i porodom;
- privremeno spriječen za rad zbog korištenja roditeljnog dopusta i prava na rad u polovici punoga radnog vremena, sukladno propisima o roditeljnim i roditeljskim potporama;
- privremeno nesposoban za rad zbog korištenja dopusta za slučaj smrti djeteta, u slučaju mrtvorodjenog djeteta, ili smrti djeteta za vrijeme korištenja roditeljnog dopusta;
- privremeno nesposoban za rad zbog rane, ozljede, ili bolesti koja je neposredna posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu;
- privremeno nesposoban za rad zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

ističemo...

Ističemo kako se ovrha ne provodi na naknadi plaće koju radnik ostvaruje za vrijeme privremene nesposobnosti za rad, odnosno spriječenosti za rad zbog korištenja zdravstvene zaštite, bez obzira na to isplaćuje li ovu naknadu poslodavac, ili se naknada isplaćuje na teret sredstava HZZO-a.

4.2.3. Izuzeće od ovrhe prema odredbama ZPHBDR-a

Sukladno čl. 38. st. 3. ZPHBDR-a, financijska sredstva ostvarena s osnove utvrđenog prava na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita izuzeta su od ovrhe.

²⁰ <https://esavjetovanja.gov.hr/ECor/MainScreen?entityId=9961>

4.2.4. Izuzeće od ovrhe prema odredbama ZPU-a

Sukladno čl. 5. ZPU-a, privremeno uzdržavanje ne može biti predmet ovrhe, ili osiguranja. Odredbe ZPU-a sadrže posebno pravilo za određivanje prednosnog reda kod ovrhe²¹.

4.2.5. Izuzeće od ovrhe prema odredbama ZOPG-a

Odredbama ZOPG-a je određeno kako za obveze koje nastaju u obavljanju gospodarske djelatnosti poljoprivrede odgovara nositelj obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva (u nastavku teksta: OPG) cjelokupnom svojom imovinom. ZOPG-om je nadalje određeno kako se ovrha radi ostvarenja novčane tražbine protiv nositelja OPG-a ne može provesti na dijelu poljoprivrednih resursa upisanih u Upisnik OPG-ova koji su nužni za obavljanje njegove gospodarske djelatnosti poljoprivrede ako mu je ta djelatnost glavni izvor sredstava za život, te u onim stvarima i pravima na kojima se protiv njega ne bi mogla provesti kad ne bi obavljao gospodarske djelatnosti poljoprivrede. Osim toga, ovrha radi ostvarenja novčane tražbine protiv nositelja OPG-a i članova OPG-a ne može se provesti na nekretnini koja je u vlasništvu nositelja OPG-a i članova OPG-a, a u kojoj ovršenik stanuje u opsegu nužnom za zadovoljavanje osnovnih stambenih potreba ovršenika i osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati.

U slučaju kada je tražbina manja od 20.000,00 kuna, radi zaštite od ovrhe na poljoprivrednim resursima kao nekretninama ili pokretninama, prije pokretanja ovrhe temeljem dobrovoljnog pravnog posla mora se provesti postupak mirenja sukladno posebnom propisu kojim se uređuje postupak mirenja.

ističemo...

Kada OPG posjeduje žive životinje, radi osiguravanja održivosti osnovnih aktivnosti na poljoprivrednom gospodarstvu, omogućava se otvaranje zaštićenog računa kojim se onemogućava pljenidba dijela novčanih sredstava nositelja OPG-a koja su namijenjena za opskrbu hranom i druge skrbi za žive životinje u visini sredstava dostatnoj na mjesečnoj razini za podmirenje uzdržanih potreba hrane i lijekova za životinje evidentirane u nadležnim registrima, a u iznosu od 1050 kuna po grlu za goveda i kopitare, 300 kuna po grlu za svinje, 225 kuna po grlu za ovce i koze te 30 kuna po kljunu za perad²².

5. Ograničenja ovrhe na plaći

Pravila o ograničenju ovrhe sadržana su u čl. 173. Zakona. Temelji se ograničenje ovrhe, odnosno provedbu ovrhe na plaći je iznos prosječne neto plaće isplaćene po jednom zaposlenom u pravnim osobama u RH, za razdoblje siječanj – kolovoz tekuće godine, koju je utvrđuje DZS i objavljuje je u „Narodnim novinama“, najkasnije do 31. prosinca te godine. Tako utvrđeni iznos primjenjuje se u idućoj kalendarskoj godini.

5.1. Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća koja se primjenjuje u 2018.

ističemo...

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2018., koja se primjenjuje za provedbu ovrhe na plaći u 2017. iznosila je 6.237,00 kuna, ili nešto više nego prošle godine.

Ovaj iznos prosječne netoplaće po zaposlenom u pravnim osobama RH, temelji je za određivanje ograničenja ovrhe na plaći.

5.2. Ograničenje ovrhe na plaći prema odredbama Zakona

Pravila Zakona o ograničenju ovrhe na plaći razlikuju se obzirom na to je li plaća radnika:

- jednaka, ili veća od prosječne netoplaće u RH, ili;
- manja od prosječne netoplaće u RH.

5.2.1. Ovrha na plaći ovršenika jednako, ili većoj od prosječne netoplaće u RH

ističemo...

Sukladno čl. 173. st. 1. Zakona, u slučaju da se ovrha provodi na plaći radnika kao ovršenika koja je jednaka, ili veća od prosječne netoplaće u RH, odnosno **6.237,00** kuna, od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine prosječne netoplaće u RH, odnosno 4.158,00 kuna.

Ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, od ovrhe je izuzet iznos u visini od jedne polovine prosječne netoplaće u RH, odnosno 3.118,50 kuna.

ističemo...

U slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta, od ovrhe je izuzet iznos koji odgovara iznosu od jedne četvrtine prosječne mjesečne isplaćene netoplaće po zaposlenom u pravnim osobama RH za proteklu godinu, odnosno 1.559,25 kuna.

Treba istaknuti kako bez obzira na visinu plaće radnika-ovršenika, uvijek se ovrha može provesti sve do navedenih iznosa koji su izuzeti od ovrhe.

Primjer 1.:

Radnik ima netoplaću u iznosu od 10.000,00 kuna. Radi se o ovrsci zbog neplaćanja računa za struju. Od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine prosječne netoplaće u RH, odnosno iznos od 4.158,00 kuna, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun ako je otvoren, ili na radnikov tekući račun. Preostali iznos netoplaće radnika od 5.842,00 kune može biti predmet ovrhe na plaći.

21 Vidjeti pod 6.2.

22 Čl. 41. st. 5. ZOPG-a.

Primjer 2.:

Radnik ima netplaću u iznosu od 7.500,00 kuna. Radi se o ovrši zbog neplaćanja računa po telefonskom računu. Od ovrhe je izuzet iznos u visini dvije trećine prosječne netplaće u RH, odnosno iznos od 4.158,00 kuna, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun ako je otvoren, ili na radnikov tekući račun. Preostali iznos netplaće radnika od 3.342,00 kuna može biti predmet ovrhe na plaći.

5.2.2. Ovrha na plaći manjoj od prosječne netplaće u RH**ističemo...**

U slučaju da ovršenik prima plaću koja je manja od prosječne netplaće u RH, od ovrhe je izuzet iznos u visini tri četvrtine plaće ovršenika, ali ne više od dvije trećine prosječne netplaće u RH²³.

U praksi će obveznici (poslodavci) navedenu novu odredbu primjenjivati na sljedeći način:

UTVRĐIVANJE IZNOSA PLAĆE IZUZETOG OD OVRHE U SLUČAJU KADA JE PLAĆA OVRŠENIKA MANJA OD PROSJEČNE NETPLAĆE U RH	
1. korak	utvrditi iznos prosječne netplaće u RH > u 2018. prosječna netplaća u RH u smislu odredbe čl. 173. Zakona iznosi 6.237,00 kuna
2. korak	utvrditi iznos tri četvrtine plaće ovršenika
3. korak	utvrditi iznos dvije trećine prosječne netplaće u RH > u 2017. dvije trećine prosječne netplaće u RH u smislu odredbe čl. 173. Zakona iznosi 4.158,00 kuna
4. korak	u slučaju da je iznos tri četvrtine plaće ovršenika pod 2. veći od 4.158,00 kuna, od ovrhe je izuzet iznos od 4.158,00 kuna, odnosno manji od uspoređena dva iznosa izračunata u 2. i 3. koraku

To bi u praksi značilo da se iznos plaće koja manja od prosječne netplaće u RH izračunava prema sljedećim primjerima:

Iznos netplaće radnika manji od prosječne netplaće u RH	Iznos $\frac{3}{4}$ netplaće radnika	Iznos $\frac{2}{3}$ prosječne netplaće u RH	Iznos netplaće radnika izuzet od ovrhe
6.236,00 kn	4.677,00 kn	4.158,00 kn	4.158,00 kn
5.600,00 kn	4.200,00 kn	4.158,00 kn	4.158,00 kn
5.500,00 kn	4.125,00 kn	4.158,00 kn	4.125,00 kn

Primjer 3.:

Radnik ima netplaću u iznosu od 4.500,00 kuna. Radi se o ovrši zbog neplaćanja računa po kreditnoj kartici. Od ovrhe je izuzet iznos od tri četvrtine netplaće radnika, odnosno iznos od 3.375,00 kuna, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun. Preostali iznos netplaće radnika od 1.125,00 kuna može biti predmet ovrhe na plaći.

Primjer 4.:

Radnik je radio samo dio kalendarskog mjeseca i ostvario je pravo na netplaću u iznosu od 700,00 kuna. Također se radi o ovrši zbog neplaćanja računa po kreditnoj kartici. Od ovrhe je izuzet iznos od tri četvrtine netplaće radnika, odnosno iznos od 525,00 kuna, koji se uplaćuje na radnikov zaštićeni račun. Preostali iznos netplaće radnika od 175,00 kuna može biti predmet ovrhe na plaći.

ističemo...

Sukladno čl. 173. st. 2. Zakona, u slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta kada je plaća ovršenika manja od prosječne netplaće u RH, od ovrhe izuzet iznos koji odgovara iznosu od jedne četvrtine netplaće ovršenika²⁴.

U slučaju da se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, od ovrhe je izuzet iznos u visini jedne polovine netplaće ovršenika, kolika god ona bila, kako je to predviđeno u čl. 173. st. 2. Zakona.

5.3. Primjena odredbi čl. 173. st. 1. i 2. Zakona na druga primanja

Odredbe čl. 173. st. 1. i 2. Zakona primjenjuju se i na ovrhu na naknadi umjesto plaće, naknadi za skraćeno radno vrijeme, naknadi zbog umanjenja plaće, mirovini, plaći vojnih osoba te na primanja osoba u pričuvnom sastavu za vrijeme vojne službe i na drugom stalnom novčanom primanju civilnih i vojnih osoba, osim na ovrhu na primanjima invalida, na primanjima po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju i doživotnoj renti te na primanju po osnovi ugovora o osiguranju života²⁵.

5.3.1. Ovrha na primanju invalida

Ovrha na primanju invalida po osnovi novčane naknade za tjelesno oštećenje i doplatu za tuđu pomoć i njegu može se provesti samo radi naplate tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, i to do iznosa od jedne polovice toga primanja²⁶.

5.3.2. Primanja po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju

Sukladno čl. 173. st. 6. Zakona, ovrha na primanju po osnovi ugovora o doživotnom uzdržavanju i doživotnoj renti te na primanju po osnovi ugovora o osiguranju života može se provesti samo na dijelu koji prelazi iznos osnovice na temelju koje se utvrđuje iznos pomoći za uzdržavanje.

24 Čl. 173. st. 2. Zakona.

25 Čl. 173. st. 4. Zakona.

26 Čl. 173. st. 5. Zakona.

5.3.3. Ovrha na drugim primanjima koja nisu plaća, mirovina i primici od samostalne djelatnosti

ističemo...

Odredbе čl. 173. st. 1. i 2. Zakona o ograničenju od ovrhe primjenjuju i kada se ovrha provodi na primanjima ovršenika koji nisu plaća, mirovina niti primici od obavljanja samostalne djelatnosti obrta, od slobodnih zanimanja, od poljoprivrede i šumarstva, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, kao niti primici od osiguranja (drugi dohodak prema posebnim propisima) i imaju karakter jedinih stalnih novčanih primanja, ako ovršenik javnom ispravom dokaže da je to primanje jedino stalno novčano primanje²⁷.

5.4. Ograničenja ovrhe kod izjava o suglasnosti zapljene plaće

Kod provedbe ovrhe na plaći temeljem izjava o suglasnosti zapljene plaće poslodavci moraju voditi računa o Odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-II-240/2014 od 11. srpnja 2017.²⁸, kojom je ocijenjen neustavni dio odredbi Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima²⁹ (u nastavku teksta: Pravilnik NPPONS) pa je ponovno omogućeno postupanje po izjavama o suglasnosti zapljene plaće potvrđenim od javnog bilježnika prije 17. lipnja 2008., bez obzira zakonska pravila o ograničenju ovrhe iz čl. 173. Zakona

5.5. Ovrha na plaći prema odredbama ZPU-a

Posebna ograničenja u provedbi ovrhe na plaći predviđena su i odredbama ZPU-a. U slučaju da se ovrha radi ostvarenja tražbine iz čl. 27. ZPU-a provodi na plaći, ili drugom stalnom novčanom primanju, na ograničenje ovrhe na plaći, ili drugom stalnom novčanom primanju primjenjuju se pravila o ograničenju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta³⁰, sukladno već navedenim odredbama Zakona³¹.

5.6. Ograničenja ovrhe kod ovrhe na mirovini

Zakonom i drugim propisima nisu predviđena posebna pravna pravila kada se radi o ovrši na mirovini. Znači i kod ovrhe na mirovini primjenjuju se pravila Zakona i drugih propisa o ovrši na plaći. Ovrhu na mirovini provodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

6. Prednosni red kod provedbe ovrhe na plaći prema

Za pravilnu provedbu ovrhe na plaći važno je da su poslodavci upoznati sa pravilima Zakona, ali i drugih posebnih zakona kojima je uređen prednosni red pri provedbi ovrhe na plaći.

6.1. Prednosni red prema odredbama OBZ-a

OBZ-om je određeno kako će se ovrha radi ostvarenja tražbine uzdržavanja za dijete provesti na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima te na novčanim sredstvima po računu, prije ovrhe radi naplate svih drugih tražbina neovisno o vremenu njihova nastanka³².

ističemo...

Znači, ovrha radi uzdržavanja djeteta ima apsolutnu prednost u odnosu na sve druge tražbine na plaći radnika - ovršenika.

6.2. Prednosni red prema odredbama ZPU-a

Odredbama ZPU-a je određeno kako će se izvršenje radi ostvarenja tražbine iz čl. 27. ovoga ZPU-a provesti na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima te na novčanim sredstvima po računu, prije ovrhe radi naplate svih drugih tražbina neovisno o vremenu njihova nastanka, osim tražbine uzdržavanja djeteta sukladno odredbama OBZ-a³³.

6.3. Prednosni red prema odredbama Zakona

Kada poslodavac zaprimi dva, ili više rješenja o ovrši, ili suglasnosti o zapljeni plaće potvrđene od javnog bilježnika koje su po samom Zakonu po svojoj pravnoj snazi izjednačene s rješenjem o ovrši, radi provedbe ovrhe na plaći, poslodavac mora utvrditi prednosni red među njima, prema danu primitka ovršnih prijedloga kod suda, ili javnog bilježnika, na način da prvo postupa prema onom koje je prvo primljeno kod suda, ili javnog bilježnika.

Što se tiče određivanja prednosnog reda za izjave o zapljeni po pristanku dužnika potvrđene (solemnizirane) od strane javnog bilježnika, Zakonom ono nije određeno pa se prednosni red u odnosu na ove izjave uređuje prema danu kada je vjerovnik ove izjave dostavio poslodavcu.

7. Posebno o provedbi ovrhe radi nepćanja pretplate za Hrvatsku radioteleviziju

Makar se u ovom stručnom članku bavimo u prvom redu provedbom ovrhe na plaći, mišljenja smo kako čitatelje treba upoznati sa Odlukom USRH br. U-I-3197/2017 kojom je ukinuta mogućnost provedbe ovrhe radi neplaćanja radiotelevizijske pretplate (u nastavku teksta: rtv pretplata) od strane Hrvatske radiotelevizije, odnosno ukinut ZDZHRT 2017.

ističemo...

Odmah treba istaknuti kako to ne znači da se radi neplaćanja rtv pretplate ne može provesti ovrha, uključujući i ovrhu na plaći ovršenika nego samo da tu ovrhu Hrvatska radiotelevizija (u nastavku teksta: HRT) ne može provesti samostalno na način kako je to bilo predviđeno odredbama ZDZHRT 2017.

27 Čl. 173. st. 7. Zakona.

28 Nar. nov., br. 92/17 od 13. rujna 2017.

29 Nar. nov., br. 6/13 od 16. siječnja 2013.

30 Čl. 29. st. 2. ZPU-a.

31 Vidjeti pod 5.2.1. i 5.2.2.

32 Čl. 527. st. 3. OBZ-a.

33 Čl. 29. st. 1. ZPU-a.

Prijedlog za pokretanju postupka za ocjenu suglasnosti odredaba ZDZHRT 2017 s Ustavom Republike Hrvatske³⁴ (u nastavku teksta: Ustav RH) podnijeli su Hrvatska odvjetnička komora i HRT. Predlagatelji su smatrali kako su odredbe ZDZHRT 2017 o provedbi ovrhe od strane HRT-a suprotne odredbama čl. 3.-5., 14., 16., 27., 49. st. 2., 54., 117.-118., 134., 141.a st. 2. i 141.c Ustava RH, te s čl. 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda³⁵ (u nastavku teksta: Konvencija).

7.1. Sporna zakonska odredba

Odredbom čl. 36.a ZDZHRT 2017 bilo je predviđeno kako HRT dospjelu neplaćenu mjesečnu pristojbu protiv pojedinog obveznika naplaćuje izdavanjem naloga za plaćanje. Odredbom st. 2. istog članka bio je određen sadržaj naloga za plaćanje protiv obveznika. Sukladno čl. 36-a st. 3. ZDZHRT 2017 bilo je određeno kako HRT nalog za plaćanje dostavlja obvezniku po pravilima dostave u ovršnom postupku, zajedno s ispravom iz koje proizlazi osnovanost tražbine. Danom predaje naloga za plaćanje pošti radi dostave obvezniku prekida se zastara tražbine.

U slučaju da obveznik protiv naloga za plaćanje u roku od osam dana podnese prigovor HRT-u kojim osporava svoju obvezu, nalog za plaćanje ne proizvodi pravne učinke, a HRT može protiv obveznika podnijeti tužbu sudu, uz primjerak naloga za plaćanje, dokumentacije na temelju koje je izdan nalog za plaćanje i prigovora obveznika. Ako tužba sudu bude podnesena u roku od 45 dana od dana primitka prigovora, po pitanju zastare tražbine smatrat će se da je tužba podnesena s danom izdavanja naloga za plaćanje. Uredno dostavljen nalog za plaćanje, protiv kojeg nije podnesen pravodoban prigovor HRT-u, jest ovršna isprava na temelju koje HRT po pravilima ovršnog postupka može pokrenuti ovrhu pred sudom i koja se može podnijeti FINA-i na izravnu naplatu ako HRT na taj nalog za plaćanje stavi potvrdu ovršnosti.

Nadalje, sukladno čl. 36.a st. 6. ZDZHRT 2017, o zahtjevu za ukidanje potvrde ovršnosti na nalogu za plaćanje odlučuje u izvanparničnom postupku mjesno nadležan sud prema mjestu prebivališta odnosno sjedišta obveznika. Ako sud ukine potvrdu o ovršnosti, ukinut će nalog za plaćanje i uputiti HRT na parnicu u roku od 15 dana. U tom slučaju će se smatrati da zastara nije nastupila. HRT-ove tražbine mjesečnih pristojbi nisu prenosive, osim u slučaju posebnog odobrenja osnivača.

Sukladno čl. 36.a st. 8. ZDZHRT 2017, HRT je u postupcima naplate mjesečne pristojbe samo u slučaju posebnog odobrenja osnivača ovlašten koristiti naplatne usluge zastupanja putem odvjetnika ili naplatne usluge zastupanja od strane drugih pravnih ili fizičkih osoba, osim u slučaju vođenja postupka pred sudom, kada HRT može koristiti takve naplatne usluge i bez suglasnosti osnivača. Tijela državne uprave i pravne osobe s javnim ovlastima koji vode zbirke osobnih podataka i druge registre te leasing-društva dužni su bez naknade davati informacije HRT-u u svrhu naplate mjesečne pristojbe. Na kraju, HRT je prema zakonskim odredbama bio oslobođen sudskih i upravnih pristojbi u postupcima naplate mjesečne pristojbe.

7.2. Prigovori predlagatelja

Između ostalog, predlagatelji su u svojem zahtjevu Ustavnom sudu RH naveli kako je do donošenja ZDZHRT 2017 postupak donošenja rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave bio isključivo povjeren javnim bilježnicima kao povjerenicima suda na temelju Za-

kona. Javni bilježnici između ostaloga obavljaju tako dio sudbenih poslova u onom dijelu postupka u kojemu ne postoji spor između stranaka u konkretnom slučaju ovrhovoditelja i ovršenika. Reforma ustroja sudbene vlasti povjeravanjem određenog dijela poslova javnim bilježnicima provedena je s ciljem efikasnijeg i boljeg obavljanja navedenih poslova a uz poštovanje uvjeta da se takvim povjeravanjima ne ugroze sve one značajke koje sudbena vlast mora imati da bi mogla obnašati svoju ustavom predviđenu funkciju.

Prema mišljenju podnositelja prijedloga odredbama ZDZHRT 2017 se navedni principi krše jer se HRT sasvim proizvoljno dovodi u jednu specifičnu povlaštenu poziciju javne vlasti koja je potpuno izdvojena u odnosu na do sada ustrojen sustav sudbene vlasti (općinskih i trgovačkih sudova) i javnobilježničke službe u povjerenim joj ovlastima. S druge strane svi ostali vjerovnici osim HRT-a koji naplaćuju svoja dospjela građanska, trgovačka, radnopravna i sl. potraživanja protiv svojih dužnika dužni su i dalje poštivati procedure određene Zakonom i Zakonom o parničnom postupku³⁶ (u nastavku teksta: ZPP) koji služi kao daljnji supsidijarni pravni izvor za ona pitanja koja nisu propisana Zakonom. Takvi vjerovnici mogu u toj proceduri angažirati i odvjetnike radi pružanja pravne pomoći istima što HRT-u sada nije dopušteno.

Svi ostali vjerovnici koji naplaćuju srodne tražbine civilne naravi prisiljeni su i dalje predujmljivati sve sudske i bilježničke troškove za razliku od HRT koji isto nije obavezan predujmiti a ima i dodatno pravo naplaćivati naknadu od kn 100,00 za izdavanje naloga za plaćanje. Gledano iz pozicije dužnika HRT-a, ZDZHRT 2017 također uvodi neravnopravnost istih u odnosu na dužnike ostalih vjerovnika te se i gledano iz dužničke perspektive radi o nomotehnički nedorečenoj i nepravednoj regulativi, jer, s jedne strane, temeljem ZDZHRT 2017 jedino njihov vjerovnik (HRT) može sam sebi protiv dužnika sačinuti odluku (nalog za plaćanje) koja ima karakter ovršne isprave, a, s druge strane, izrada i donošenje takve ovršne isprave – naloga za plaćanje sukladno ZDZHRT 2017 ne mora biti povjerena osobi niti sa minimalnom pravnom edukacijom.

U tom pogledu, naveli su predlagatelji, dužnici HRT-a su u pravnom smislu građani nižeg reda temeljem ZDZHRT 2017. Nasuprot navedenom zakonskom rješenju, sukladno odredbama Zakona, za donošenje rješenja o ovrsi odgovorni su javni bilježnici koji ista donose. Javni bilježnici su pravno vrhunski educirane osobe te osobe od javnog povjerenja sve sukladno Zakonu o javnom bilježništvu³⁷. Procedura postupanja javnog bilježnika i pretpostavke za donošenje rješenja o ovrsi detaljno su propisani u čl. 281. Zakona pri čemu javni bilježnik pri tome primjenjuje sve relevantne odredbe Zakona koje se odnose na sadržaj i dopustivost prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave te isto provjerava prije donošenja rješenja na temelju istog.

Osim toga, odredbama ZDZHRT 2017 uopće nije određen karakter isprave iz koje proizlazi osnovanost tražbine te na temelju koje se donosi nalog za plaćanje. Nasuprot navedenom rješenju Zakonom je jasno propisano koje isprave imaju karakter vjerodostojne isprave (račun, mjenica, ček, javna isprava, izvadak iz poslovnih knjiga i si.). Također, ZDZHRT 2017 ne sadrži potrebne procesne odredbe za računanje rokova za podnošenje prigovora protiv naloga za plaćanje, niti sadrži uputu za supsidijarnu primjenu nekog drugog propisa po kojem bi se postupalo. Nasuprot tome računanje procesnih rokova

³⁴ Nar. nov., br. 56/90, 135/97, 8/98-pročišćeni tekst, 113/00, 124/00-pročišćeni tekst, 28/01, 41/01-pročišćeni tekst, 55/01-ispravak, 76/10 i 85/10-pročišćeni tekst.

³⁵ Nar. nov.-M.U. br. 18/97, 6/99-pročišćeni tekst, 8/99-ispravak, 14/02 i 1/06.

³⁶ Sl. l., br. 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90; Nar. nov., br. 35/91, 53/91, 91/92, 112/99, 88/01-čl. 50. Zakon o arbitraži, 117/03, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 43/13-Rješenje USRH i 89/14-Odluka USRH.

³⁷ Nar. nov., br. 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09 i 120/16.

u postupku pred javnim bilježnikom određeno je supsidijarnom primjenom ZPP-a.

7.3. Ocjena Ustavnog suda RH

Ustavni sud, kod davanja ocjene o prigovorima predlagatelja, polazi od načelnih stajališta o ovršnom postupku zauzetih u odluci broj: U-I-2881/2014 i dr. od 1. lipnja 2016.³⁸ Ovom odlukom je Ustavni sud RH utvrdio između ostalog kako je ovršni postupak pravno uređen sudski građanski postupak radi prisilnog ostvarenja tuđeg subjektivnog prava građanskopravne prirode, koji predstavlja niz pravno uređenih i funkcionalno koordiniranih radnji suda, stranaka i drugih subjekata. Ovršni postupak je postupak specijalne (singularne) egzekucije, a provodi se radi ostvarenja ili osiguranja određene tražbine na pojedinačno određenim dijelovima imovine osobe koja je dužna omogućiti ostvarenje tuđeg subjektivnog prava u najširem smislu. Ovršni postupak je, u pravilu, postupak imovinskopravne egzekucije – predmet ovrhe odnosno osiguranja u tim su postupcima primarno dijelovi imovine ovršenika odnosno protivnika osiguranja, a samo izuzetno, kad to zbog prirode tražbine nije moguće, i njegova osoba.

Upravo zbog toga odredbe zakona koji uređuje ovrhu i osiguranje, kao temeljnog propisa na kome počiva ostvarenje i zaštita građanskih prava u hrvatskom pravnom sustavu, moraju biti jasne, precizne, predvidljive, izvjesne te sukladne legitimnim očekivanjima. Osporenim ZDZHRT 2017 izmijenjen je model prisilne naplate mjesečne pristojbe tako da se umjesto njezine naplate u ovršnom postupku, naplata dospjelih, a neplaćenih pristojbi ostvaruje izdavanjem posebnog naloga za plaćanje. Taj nalog postaje ovršna isprava, ako se protiv njega pravodobno (u zakonom predviđenom roku) ne podnese prigovor i u tom slučaju ovrha se provodi u skladu s odredbama Ovršnog zakona putem suda ili Financijske agencije (FINA-e).

Međutim, ako obveznik plaćanja pristojbe pravodobno HRT-u podnese prigovor, nalog za plaćanje ne proizvodi pravne učinke, a HRT naplatu pristojbe može ostvariti redovnim putem, to jest podnošenjem tužbe sudu. Dakle, o osnovanosti tražbine (obveze plaćanja dospjelog iznosa pristojbe) odlučuje sud u parničnom postupku. Nadalje, obveznik pristojbe može tražiti i ukidanje potvrde ovršnosti na nalogu za plaćanje, o čemu odlučuje sud u izvanparničnom postupku. Ako takav zahtjev utvrdi osnovanim, izvanparnični će sud ukinuti nalog za plaćanje i uputiti HRT da u roku od 15 dana pokrene parnični postupak, to jest podnese tužbu parničnom sudu ako želi naplatiti „sporni“ iznos pristojbe. Dostava naloga za plaćanje, kao svojevrsnog instituta *sui generis* za naplatu dospjelih neplaćenih iznosa pristojbe, provodi se po pravilima ovršnog postupka, s time što obveznik pristojbe plaća i dodatnu paušalnu naknadu u iznosu od 100,00 kn.

Ustavni sud RH je primijetio kako se dosadašnji model ovrhe (prisilne naplate pristojbe) provodio na temelju „općeg“ ovršnog propisa, Zakona (čl. 278.-289.) podnošenjem prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave (računa, odnosno izvoda iz poslovnih knjiga HRT-a) nadležnom javnom bilježniku. Ustavni sud ponavlja svoje ustaljeno stajalište da sloboda izbora zakonodavnog modela ovršnog postupka pretpostavlja zakonodavčevu ovlast da na odgovarajući način uređuje organizaciju i nadležnost sudova i drugih tijela u ovršnom postupku, te položaj stranaka u postupku, uključujući i njihov međusobni odnos, ovisno o ciljevima koji se politikama u području ovrhe žele postići. Isključiva je ovlast zakonodavca da po potrebi promijeni sam model. S ustavnopravnog aspekta jedina obveza zakonodavca je da pri uređivanju pojedinih instituta tog

postupka uvažava zahtjeve koje pred njega postavlja Ustav, a osobito one koji proizlaze iz načela vladavine prava i one kojima se štite određena ustavna dobra i vrednote. Drugim riječima, njihovo uređenje uvijek mora biti takvo da osigurava ostvarenje legitimnih ciljeva ovršnog postupka, pravnu sigurnost objektivnog pravnog poretka, određenost, pristupačnost, predvidljivost i pravnu izvjesnost normi, te procesnu ravnopravnost položaja stranaka u ovršnim postupcima u RH u skladu sa zahtjevima koji proizlaze iz vladavine prava, najviše vrednote ustavnog poretka RH koja je temelj za tumačenje Ustava RH (čl. 3. Ustava RH).

Ustavni sud, nadalje, ističe i svoje ustaljeno stajalište da sloboda zakonodavca u izboru ili promjeni određenog zakonodavnog modela ne znači i ne oslobađa zakonodavca odnosno predlagatelja zakona od obveze da u prijedlozima zakona navede dostatna i relevantna obrazloženja, postojanje racionalnih i objektivno opravdanih razloga za odabrani model ili njegovu promjenu. Polazeći od naprijed navedenog, u situaciji kada sam predlagatelj zakona nije u obrazloženju konačnog prijedloga kvantificirao podatke na kojima temelji tvrdnju da će se novim modelom prisilne naplate pristojbe smanjiti troškovi koji terete obveznike plaćanja pristojbe, osobito one socijalno ugrožene, a iz naprijed navedenih podataka Ministarstva kulture proizlazi da bi oni bili čak i veći, Ustavnom sudu ne preostaje drugo nego zaključiti da predlagatelj zakona, odnosno zakonodavac nije dokazao da je osporeni ZoDZoHRT prikladan za ostvarivanje njegovog proklamiranog legitimnog cilja. Drugim riječima, osim općenitih tvrdnji nije provedena kvalitativna i kvantitativna usporedba ta dva modela kako bi se utvrdilo za koliko će se približno obveznici plaćanja rasteziti, to jest koliko će im se smanjiti troškovi prisilne naplate.

Slijedom svega navedenog, polazeći od svojih ustaljenih stajališta Ustavnom sudu RH nije preostalo ništa drugo nego utvrditi da u konkretnom slučaju predlagatelj zakona nije iznio objektivne i racionalne razloge kojima bi obrazložio (opravdao) uvođenje novog modela prisilne naplate mjesečne pristojbe za korištenje HRT usluga. Zakonodavac u zakonodavnoj proceduri takvo postupanje nije sankcionirao. Drugim riječima, nije pokazao da će se njime ostvariti legitimni cilj koji se namjeravao postići, odnosno smanjiti troškove prisilne naplate pristojbe i s time smanjiti teret koji snose građani.

ističemo...

Radi toga je Ustavni sud utvrdio kako osporeno normativno rješenje nije u suglasnosti sa zahtjevima koji za zakone proizlaze iz načela vladavine prava, najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske te je ukinut ZDZHRT 2017.

8. Zaključak

Kako smo naveli, započela je javna rasprava o Nacrtu prijedloga novog Zakona, tako da se svi zainteresirani svojim prijedlozima i komentarima na njegov sadržaj mogu obratiti Ministarstvu pravosuđa putem navedene internetske stranice. U tom smislu pozivamo sve poduzetnike koji već godinama imaju velikih problema u praksi provedbe ovrhe na plaći svojih radnika, predlagatelju predložiti takav sadržaj relevantnih odredbi novog Zakona koji će im biti jasan, razumljiv i provediv u praksi bez potrebe angažiranja stručne pravne pomoći te s tim u vezi visokih troškova, radi razumijevanja zakonskih odredbi. Davanje sugestija i komentara putem e-savjetovanja uistinu pruža jedinstvenu mogućnost poduzetnicima da sami utječu na

38 Nar. nov., br. 55/16 od 15. lipnja 2016.

pojednostavljenje zakonskih odredbi koje su im zadaju toliko mnogo problema pri njihovoj provedbi u praksi.

S time u vezi, predlagatelj najavljuje pojednostavljenje položaja poslodavaca kada se radi o provedbi ovrhe na plaći. Ne treba sumnjati kako će u nastupajućem, vrlo kratkom razdoblju, različite interesne skupine pokušati intervenirati u predloženi zakonski tekst na način koji im najbolje odgovara. Radi toga bi i poduzetnici, bilo samostalno, bilo preko svojih udruga, trebali pokušati utjecati na sadržaj onih dijelova novog Zakona, posebno uključujući i dio Zakona koji se odnosi na ovrhu na plaći, koji im je do sada zadavao najviše problema u praksi.

Literatura:

- 1) Ustav Republike Hrvatske (Nar. nov., br. 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10 i 85/10), pročišćeni tekst - www.propisi.hr
- 2) Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Nar. nov.-M.U. br. 18/97, 6/99, 8/99, 14/02 i 1/06) – pročišćeni tekst – www.propisi.hr
- 3) Ovršni zakon (Nar. nov., br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 i 73/17), pročišćeni tekst – www.propisi.hr
- 4) Opći porezni zakon (Nar. nov., br. 115/16 i 106/18), pročišćeni tekst – www.propisi.hr
- 5) Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 68/18) – www.propisi.hr
- 6) Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (Nar. nov., br. 80/13 i 137/13), pročišćeni tekst – www.propisi.hr
- 7) Obiteljski zakon (Nar. nov., br. 103/15) – www.propisi.hr
- 8) Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama (Nar. nov., br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14 i 93/17), pročišćeni tekst – www.propisi.hr
- 9) Zakon o privremenom uzdržavanju (Nar. nov., br. 92/14) – www.propisi.hr
- 10) Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihove obitelji (Nar. nov., br. 121/17) – www.propisi.hr
- 11) Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu (Nar. nov., br. 29/18) – www.propisi.hr
- 12) Zakon o parničnom postupku (Sl. l., br. 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90; Nar. nov., br. 35/91, 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 43/13 i 89/14), pročišćeni tekst – www.propisi.hr
- 13) Zakon o javnom bilježništvu (Nar. nov., br. 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09 i 120/16), pročišćeni tekst – www.propisi.hr
- 14) Zakon o dopuni Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (Nar. nov., br. 46/17 i 73/17) - www.propisi.hr
- 15) Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-I-3197/2017 (Nar. nov., br. 94/18) – www.propisi.hr
- 16) Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-II-240/2014 od 11. srpnja 2017. (Nar. nov., br. 92/17) – www.propisi.hr;
- 17) Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-I-2881/2014 i dr. od 1. lipnja 2016. (Nar. nov., br. 55/16) – www.propisi.hr
- 18) Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 71/18) – www.propisi.hr;
- 19) Pravilnik o obliku i sadržaju izjave o zapljeni po pristanku dužnika (Nar. nov., br. 82/17) – www.propisi.hr;
- 20) Prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2018. i Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz 2018. (Nar. nov., br. 98/18) – www.propisi.hr
- 21) Prelević, B., stručni članak „Novine u provedbi ovrhe na novčanim sredstvima“, RiPup, br. 9/2018.

Ne zaboravite:

- U slučaju da se ovrha provodi na plaći ovršenika koja je jednaka, ili veća od prosječne netoplaće u RH, od ovrhe je u 2019. izuzet iznos u visini dvije trećine prosječne netoplaće u RH, odnosno 4.158,00 kuna.
- Ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja, ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja, od ovrhe je, kod plaće koja je jednaka, ili veća od prosječne neto plaće u RH u 2018. izuzet iznos u visini od jedne polovine prosječne netoplaće u RH, odnosno 3.118,50 kuna.
- Kod plaće ovršenika koja je jednaka, ili veća od prosječne neto-plaće u RH, u slučaju ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta, od ovrhe je u 2018. izuzet iznos koji odgovara iznosu od jedne četvrtine prosječne mjesečne isplaćene netoplaće po zaposlenom u pravnim osobama RH za proteklu godinu, odnosno 1.559,25 kuna.
- U slučaju da ovršenik prima plaću koja je manja od prosječne netoplaće u RH, od ovrhe je izuzet iznos u visini tri četvrtine plaće ovršenika, ali ne više od dvije trećine prosječne netoplaće u RH.
- Ovrha koju provodi Porezna uprava nakon izmjene OPZ-a provodi se prema pravilima o izuzeću od ovrhe i ograničenju ovrhe na plaći iz Zakona.
- Ovrha se ne može provoditi na naknadi plaće koju radnik ostvaruje za vrijeme privremene nesposobnosti za rad, bez obzira isplaćuje li ovu naknadu poslodavac, ili se naknada isplaćuje na teret sredstava HZZO-a.

